

PLAN OCHRONY DLA WELSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Projekt koncepcji ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz wartości kulturowych, a także eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

Sprawozdawca:

dr hab. Mirosław Grzybowski, prof. UWM

II spotkanie konsultacyjne

Jeleń, 26 czerwiec 2026

Zaawansowanie prac i kluczowe etapy

etapy procesu

I spotkanie interesariuszy

Jeleń / Lidzbark
4 sierpnia 2025

- rozpoczęcie dialogu z interesariuszami
- przedstawienie założeń prac nad planem ochrony
- zebranie perspektyw lokalnych i oczekiwań wobec dokumentu

materiał informacyjny

Rada Parku

Jeleń
12 grudnia 2025

- informacja o zaawansowaniu prac
- omówienie kluczowych etapów przygotowania koncepcji
- wskazanie dalszego kierunku prac nad projektem planu ochrony

Znaczenie dla procesu

Spotkania porządkują proces przygotowania planu: łączą diagnozę ekspercką, wiedzę lokalną i ocenę Rady Parku, a następnie prowadzą do projektu strategicznych zapisów ochronnych na kolejne 20 lat.

Ciągłość prac

Od pierwszego spotkania interesariuszy do pracy z Radą Parku — kolejne etapy pokazują przejście od rozpoznania potrzeb do projektu rozwiązań dla WPK.

Co jest przedmiotem konsultacji?

zakres konsultacji

Konsultowany dokument

Projekt koncepcji ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz wartości kulturowych WPK.

Konsultowane są propozycje celów, zasad, działań i narzędzi, które mają ograniczać istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne oraz zewnętrzne.

synteza materiałów do konsultacji

Zakres merytoryczny — 7 prezentacji

- **diagnoza zasobów i wartości Parku**
- **zasady gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i przestrzennej**
- **korzystanie z Parku, naukowych, edukacyjnych, turystycznych i amatorskiego połowu ryb**
- **zakres prac ochronnych i monitoring skuteczności**
- **zagrożenia oraz sposoby ich ograniczania**
- **obszary realizacji działań ochronnych**
- **ustalenia do dokumentów planistycznych**

Znaczenie planu ochrony

Plan ochrony będzie obowiązywać przez kolejne **20 lat**. To **dokument strategiczny**, który ma porządkować cele, priorytety, działania, lokalizacje i zasady współpracy niezbędne do ochrony przyrody, krajobrazu oraz dziedzictwa kulturowego Parku.

Uwagi mogą dotyczyć kompletności diagnozy, trafności celów i priorytetów, wykonalności działań, lokalizacji obszarów, zasad korzystania i gospodarowania, zapisów planistycznych oraz sposobu monitorowania efektów ochrony.

Rola dokumentu

Plan ma pozwolić Dyrektorowi i służbom Parku planować ochronę, wyznaczać priorytety, koordynować współpracę, monitorować efekty i reagować na zagrożenia. Przedstawiamy zestaw proponowanych rozwiązań, które mają przełożyć diagnozę WPK na zapisy planu ochrony.

Zespół autorski **Etapu I:**

dr hab. Mirosław Grzybowski, prof. UWM
prof. dr hab. Katarzyna Glińska-Lewczuk
dr inż. Paweł Burandt
inż. Krzysztof Magiera
dr Bogdan Radzicki
mgr inż. Sylwia Kowalcze-Magiera

Wykonawcy prac:

Komag Consulting Sylwia Kowalcze-Magiera

Zespół autorski **Etapu II i III:**

dr hab. Mirosław Grzybowski, prof. UWM
prof. dr hab. Katarzyna Glińska-Lewczuk
dr hab. Agnieszka Kosewska, prof. UWM
dr hab. Dariusz Kubiak, prof. UWM
dr inż. arch. Wiesława Gadomska
dr inż. Arch. Kraj Ewelina Pochodyła
mgr Mirosław Szczepański
dr inż. Paweł Burandt
dr Izabela Jabłońska-Barna
inż. Krzysztof Magiera
dr Bogdan Radzicki
dr Lech Pietrzak
dr Joanna Duriasz
mgr inż. Tomasz Raczyński
mgr Łukasz Głowacki
mgr inż. Sylwia Kowalcze-Magiera
dr Anna Frymark-Szymkowiak
dr inż. Magdalena Kulczyk-Skrzeszewska
dr Jolanta Tyburska-Woś
Bartosz Lewczuk

Podstawa prawna

- Welski Park Krajobrazowy utworzony został na mocy rozporządzenia Nr 24/95 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 18.12.1995 r. oraz rozporządzenia Nr 24/96 Wojewody Toruńskiego z dnia 08.08.1996 r. oba: **w sprawie utworzenia Welskiego Parku Krajobrazowego**
- Aktualną podstawę prawną jego funkcjonowania stanowi uchwała nr **XIX/337/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Welskiego Parku Krajobrazowego (ze zm.)**

Cele ochrony
określone
w uchwale ws.
Welskiego PK

§ 4. Ustala się następujące szczególne cele ochrony Parku dotyczące ochrony:

1) wartości przyrodniczych:

- zachowanie swobodnie meandrującej rzeki Wel i jej doliny oraz licznych starorzeczy i odnóg, torfowisk i obszarów wodno-błotnych,
- zachowanie pozostałości naturalnych kompleksów leśnych, bogactwa szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych;

2) wartości historycznych i kulturowych:

- a) zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej,
- b) zachowanie i popularyzacja miejscowej gwary,
- c) zachowanie tradycyjnej funkcji wsi poprzez popularyzację dziedzictwa materialnego i gromadzenie zbiorów muzealnych;

3) walorów krajobrazowych:

- zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego,
- zachowanie wysokich skarp polodowcowych rynien jeziornych i odcinków przełomowych rzeki Wel ze szczególnym uwzględnieniem jej odcinków o charakterze potoku górskiego.

DZIENNIK URZĘDOWY
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Число: 14 октября 2020

Page 430

UCHWAŁA NR XIX/2020
SEJMIKU POWIATOWOŚĆ WIA W ARMIEŃSKO-MAZURSKIEGO

© 2014 Wiley Periodicals, Inc.

© Springer-Verlag GmbH 2014. Nicht ohne Genehmigung

Na podstawie art. 16 ust. 2, 114 ustawy z dnia 14 kwietnia 2011 r. o dostawie energii (Dz.U. z 2010 r. poz. 131) oraz rozporządzenia nr 1316/2013/UE.

§ 1.1. Wzrost Park Kulturowy „Złoty Dół” („Parku”) w powiecie J1001,14 ka pokazuje jest wzajemnie: warunki-umianki, w postaci: dystrybucji na terenie gmin: L1dzka, Rybeno i Polanowice w powiecie nowotomickim na terenie gmin: G1odkowo.

[illegible]

4.2. Główna funkcja i jego odzwierciedlenie w postaciach partitury: analiza gwałtowności i siły wyrażenia emocjonalnego w utworach Fryderyka Chopina.

8.2. *Primeri Parla*: *Primeri stredne slovesne* (vzr. 8.1) *Primeri stredne slovesne* (vzr. 8.1)

4.4. Family characteristics and associations with children's health, development, and well-being

§ 4. Creația și dezvoltarea
literaturii științifice

a) software evaluation methodology: Will it generate more benefits than costs?

Przebieg choroby charakteryzują:

71. <http://www.fishbase.org>

at a distance of 200 m from the shore, and the water depth was 10 m.

1. <http://www.ck12.org/Book-Search>

«rozwoju i integracji z siecią i z gospodarką polską»;¹ drugiego nurtu było «poszukiwanie

It was not a bad example.

at a distance of 200 km. It is a small, non-urbanized area with a low population density.

1) *człowiek nie jest istotą idealną, nie posiada idealnego wnętrza, nie posiada idealnego ciała*

Podstawa prawna sporządzania Planu ochrony

Podstawę prawną sporządzania Planu ochrony dla parku krajobrazowego stanowi **ustawa o ochronie przyrody**:

*Art. 18. 1. **Dla** parków narodowych, rezerwatów przyrody i **parków krajobrazowych sporządza się i realizuje plan ochrony.***

Art. 19. 1. Projekt planu ochrony sporządza dla:

*3) parku krajobrazowego – **dyrektor parku krajobrazowego** lub dyrektor zespołu parków krajobrazowych.*

*1a. Sporządzający projekt planu ochrony, o którym mowa w ust. 1, **zapewnia możliwość udziału społeczeństwa***

Podstawa prawna sporządzania Planu ochrony

Podstawę prawną sporządzania Planu ochrony dla parku krajobrazowego stanowi **art. 20 ustawy o ochronie przyrody**:

Zgodnie z ust. 1:

*Plan ochrony sporządza się z **uwzględnieniem**:*

- 1) charakterystyki i oceny stanu przyrody;*
- 2) identyfikacji i oceny istniejących oraz potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;*
- 3) charakterystyki i oceny uwarunkowań społecznych i gospodarczych;*
- 4) analizy skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony;*
- 5) charakterystyki i oceny stanu zagospodarowania przestrzennego;*
- 6) **wyników audytu krajobrazowego**, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.*

Szczegółowe wytyczne dotyczące sporządzania planów ochrony określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. 2005 Nr 94 poz. 794)*

Podstawa prawna sporządzania Planu ochrony

Podstawę prawną sporządzania Planu ochrony dla parku krajobrazowego stanowi **art. 20 ustawy o ochronie przyrody**:

Zgodnie z ust. 2:

*Prace przy sporządzaniu planów ochrony, **polegają** na:*

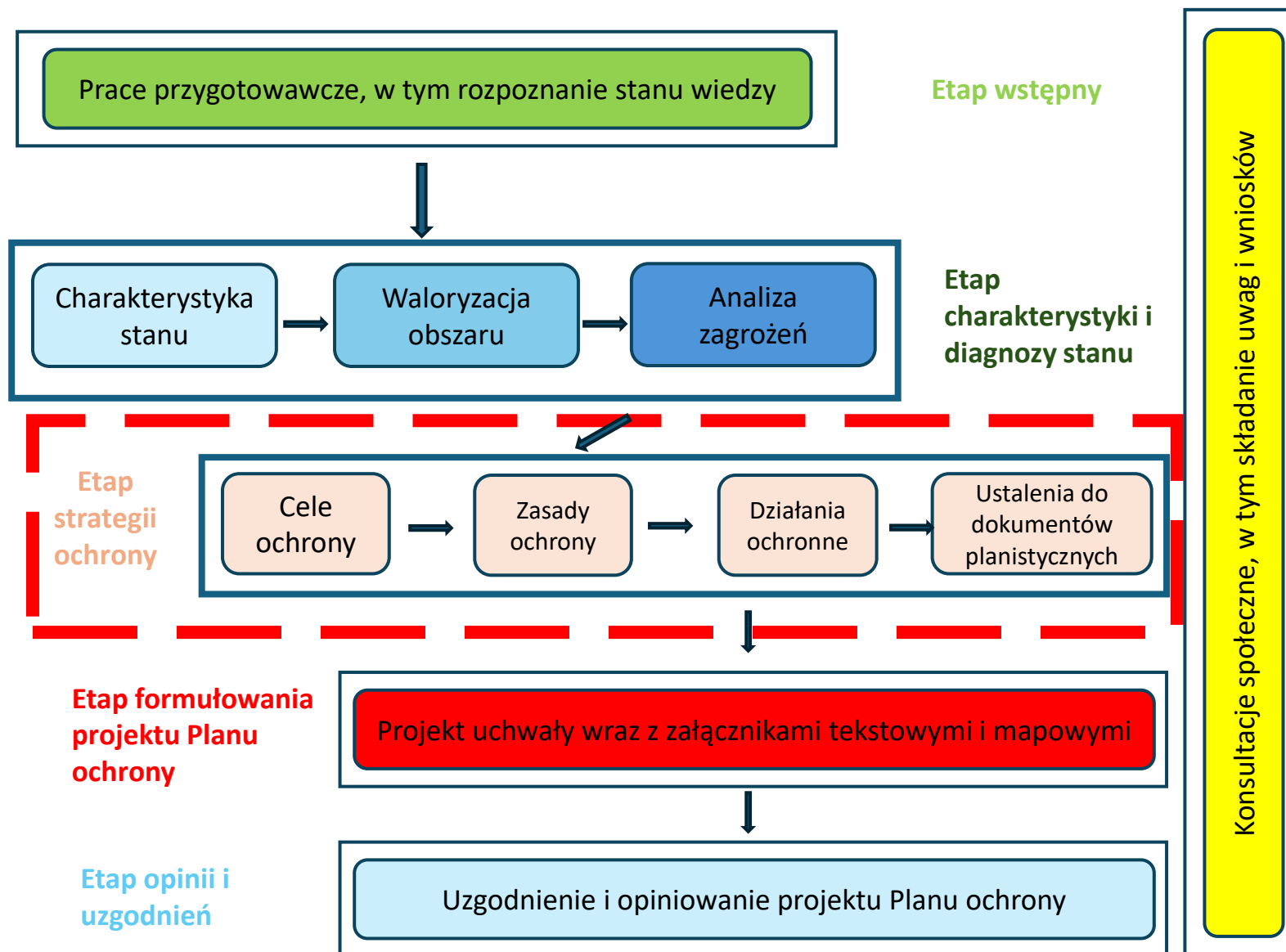
- 1) **ocenie stanu** zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych, wartości kulturowych oraz istniejących i potencjalnych **zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych**, która może być wykonana w formie szczegółowych opisów;*
- 2) **opracowaniu koncepcji** ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz wartości kulturowych, a także eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;*
- 3) **wskazaniu zadań ochronnych**, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji.*

Podstawa prawna sporządzania Planu ochrony

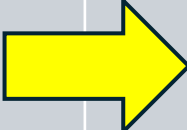
Najistotniejszy jest zapis art. 20 ust. 4 określający co ma **zawierać plan** ochrony dla parku krajobrazowego:

- 1) **cele ochrony przyrody** oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji;
- 2) identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych **zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych** oraz ich skutków;
- 3) wskazanie **obszarów realizacji działań ochronnych**;
- 4) określenie zakresu prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu;
- 5) wskazanie **obszarów udostępnianych** dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz określenie sposobów korzystania z tych obszarów;
- 6) wskazanie wymagań ochrony przyrody **koniecznych** do uwzględnienia w ustaleniach **planów ogólnych gmin**, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych;
- 7) określenie granic **stref ochrony krajobrazów** stanowiących w szczególności przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, wyznaczonych w obrębie krajobrazów priorytetowych, **zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego**, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, istotnych dla zachowania walorów krajobrazowych parku krajobrazowego, wraz ze wskazaniem które **z zakazów**, wymienionych w art. 17 ust. 1a, obowiązują w danej strefie;
- 8) **wykaz obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym.**

Plan ochrony dla
parku
krajobrazowego
powinien określać
warunki
zrównoważonego
rozwoju

Dokumentacja Planu ochrony a dokument Planu ochrony

Dokumentacja Planu ochrony		Plan ochrony (dokument Planu ochrony)
1) Opracowanie stanowiące podstawę merytoryczną do sformułowania projektu dokumentu Planu ochrony oraz uzasadnienie i rozwinięcie jego zapisów. 2) Zakres wynikający z zapisów ustawy o ochronie przyrody i rozporządzenia Ministra Środowiska z 2005 r. oraz doświadczenia Wykonawcy Planu ochrony. 3) Brak wymogów odnośnie układu redakcyjnego. W przypadku dokumentacji Planu ochrony dla Welskiego PK – podział na 6 operatów szczegółowych ze ściśle określonym układem treści, mapy szczegółowe, baza danych. 4) Podstawowy materiał dla służb Parku Krajobrazowego oraz innych podmiotów zainteresowanych w funkcjonowaniu na obszarze Parku. 5) Brak mocy prawnej. 6) Publicznie dostępny. 7) Nie podlegająca uzgodnieniu czy opiniowaniu ale wykładana do konsultacji.		1) Akt prawny zatwierdzany uchwałą Sejmiku Wojewódzkiego – publikowany, sporządzany zgodnie z obowiązującą techniką legislacyjną. 2) Zakres ściśle określony w ust. 4 art. 20 ustawy o ochronie przyrody. 3) Zapisy uwzględniające kompetencję organu stanowiącego (Marszałka Województwa) 4) Podlega uzgodnieniu (RDOŚ) i opiniowaniu (WKZ i Rada Parku). Jeżeli zawiera zakazy wnikające z audytu krajobrazowego podlega uzgodnieniu przez gminy. 5) Wykładany do konsultacji.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*System form ochrony Welskiego
Parku Krajobrazowego*

Welski Park Krajobrazowy obejmuje **20 023,34 ha**, a jego otulina **16 282,58 ha**.

Ochrona ma charakter zintegrowany i obejmuje dolinę Welu, jeziora, torfowiska, mokradła, lasy, łąki, układy ruralistyczne i krajobraz kulturowy.

System ochrony tworzą przede wszystkim:

- **4 rezerваты przyrody:** Bagno Koziana, Jezioro Neliwa, Ostrów Tarczyński i Piekietko;
- **3 obszary Natura 2000:** Ostoja Welska, Przełomowa Dolina Rzeki Wel i fragment Doliny Drwęcy;
- **5 użytków ekologicznych:** Bładowo, Chełsty, Kurojady, Torfowisko Wąpierskie i Koszelewki.

Dokumentacja Planu ochrony – synteza

*System form ochrony Welskiego
Parku Krajobrazowego*

Znaczenie uzupełniających form ochrony

Ochronę obszarową wzmacniają formy punktowe, siedliskowe i funkcjonalne:

- **443 pomniki przyrody w Parku**, łącznie **501 z otuliną** – głównie drzewa, aleje pomnikowe i głąz „Cyryl”;
- **las chroniony – 1 727,81 ha**, ok. **28,5% powierzchni leśnej Parku**;
- **korytarze ekologiczne**, przede wszystkim dolina Welu jako główna oś ciągłości przyrodniczej.

Wniosek: **Najwyższe znaczenie mają sam Park, rezerваты i obszary Natura 2000**, ale realną ochronę różnorodności biologicznej wzmacniają użytki ekologiczne, pomniki przyrody, lasy chronione, ochrona gatunkowa oraz korytarze ekologiczne.

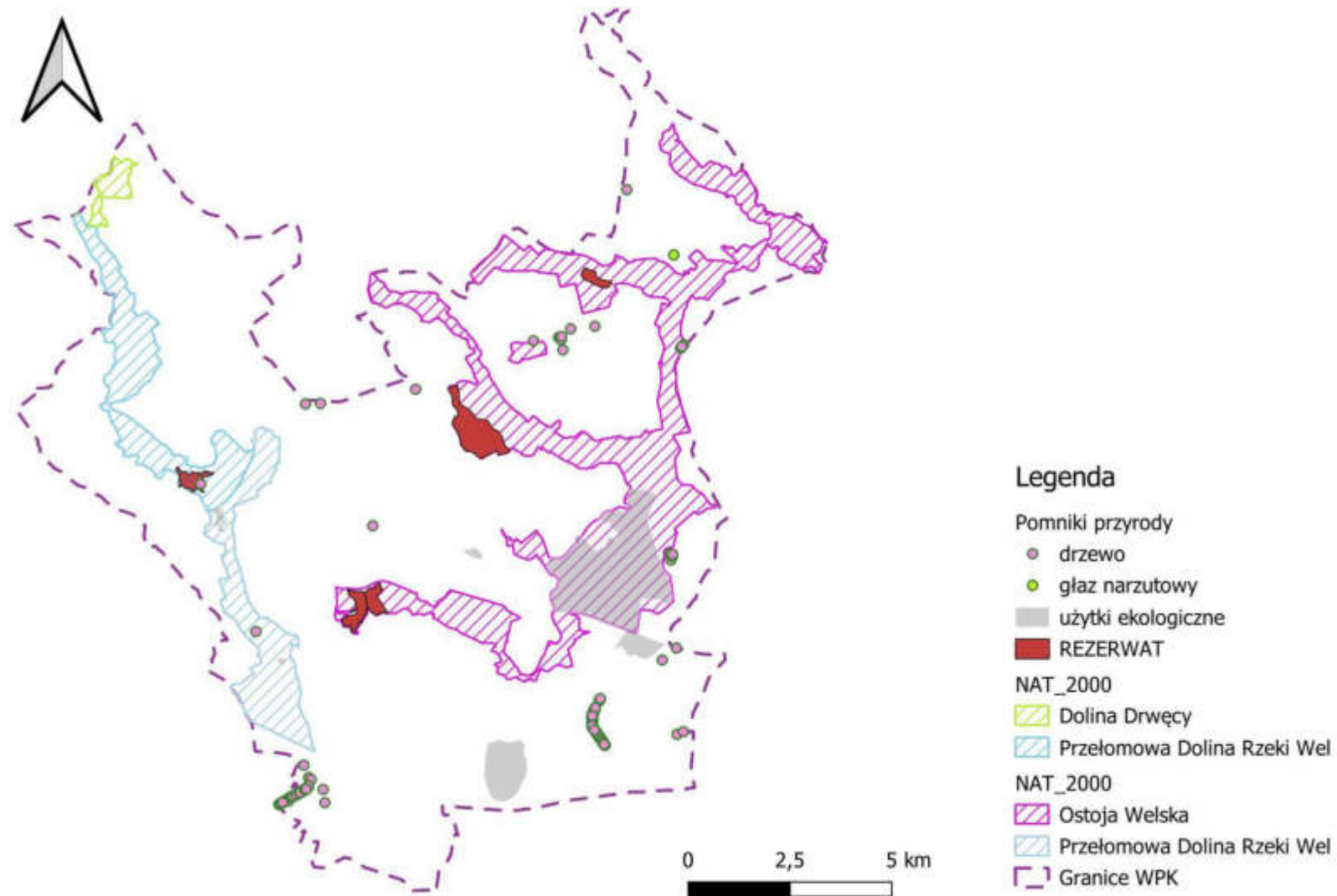
Kluczowym wyzwaniem pozostaje objęcie skuteczną ochroną także tych cennych siedlisk i stanowisk gatunków, które leżą poza rezerwatami i obszarami Natura 2000.

18 czerwca 2026

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*System form ochrony Welskiego
Parku Krajobrazowego*

Typy ekosystemów Welskiego Parku Krajobrazowego

(Źródło:
Opracowanie własne na podst. danych z
programu Copernicus Land Monitoring
Service).

Typ ekosystemu	Rodzaj	Pow geoidalna [ha]
Grunty orne	Obszary okresowo porośnięte roślinnością zielną charakteryzującą się co najmniej jedną zmianą pokrycia terenu. Zazwyczaj obszary te są zarządzane jako grunty orne.	6028,68
Leśne borowe (iglaste)	Drzewa iglaste	5020,92
Leśne liściaste (lasowe)	Drzewa liściaste, które są bezlistne przez pewien okres w ciągu roku.	4177,639
Łąkowo-pastwiskowe (trawiasto-zielne)	Trwałe rośliny zielne. Obszary niezagospodarowane lub ekstensywnie zagospodarowane naturalne użytki zielone, albo trwałe zagospodarowane użytki zielone.	3518,841
Wodne	Wody śródlądowe	899,994
Zurbanizowane (sztuczne)	Uszczelnione sztuczne powierzchnie obejmującej obszary zabudowane, drogi oraz inne powierzchnie uszczelnione.	387,095
Zaroślowe (krzewiaste)	Wieloletnie rośliny drzewiaste o krzewiastej formie wzrostu	36,802
Nieużytki/ugory	Tereny bez roślinności lub z rzadką roślinnością (tj. skały, piargi, piasek, trwałe nagie gleby)	30,632

Dokumentacja Planu ochrony – synteza

*Szata roślinna Welskiego Parku
Krajobrazowego*

Szata roślinna Welskiego Parku Krajobrazowego ma bardzo wysoką wartość przyrodniczą, wynikającą z mozaiki siedlisk wodnych, torfowiskowych, łąkowych, leśnych i mokradłowych.

- ok. **204 zespoły roślinne**, reprezentujące **24 klasy fitosocjologiczne**;
- najważniejsza oś różnorodności: **dolina Welu, jeziora, torfowiska i mokradła**;
- szczególnie cenne: torfowiska wysokie, przejściowe i alkaliczne mechowiska, łągi, olsy, grądy, bory bagienne i wilgotne łąki.

Dokumentacja Planu ochrony – synteza

*Szata roślinna Welskiego Parku
Krajobrazowego*

Flora i Gatunki Cenne

W grupie roślin naczyniowych zidentyfikowano **214 gatunków chronionych i zagrożonych**. Około **60 gatunków objętych jest ochroną prawną**, w tym 34 ochroną ścisłą i 24 częściową; 202 taksony figurują na krajowych lub północnopolskich listach zagrożenia. Dodatkowo 7 gatunków uznano za zagrożone w skali Europy.

Do gatunków o najwyższej randze należą gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: **lipiennik Loesela** (*Liparis loeselii*) i **skalnica torfowiskowa** (*Saxifraga hirculus*).

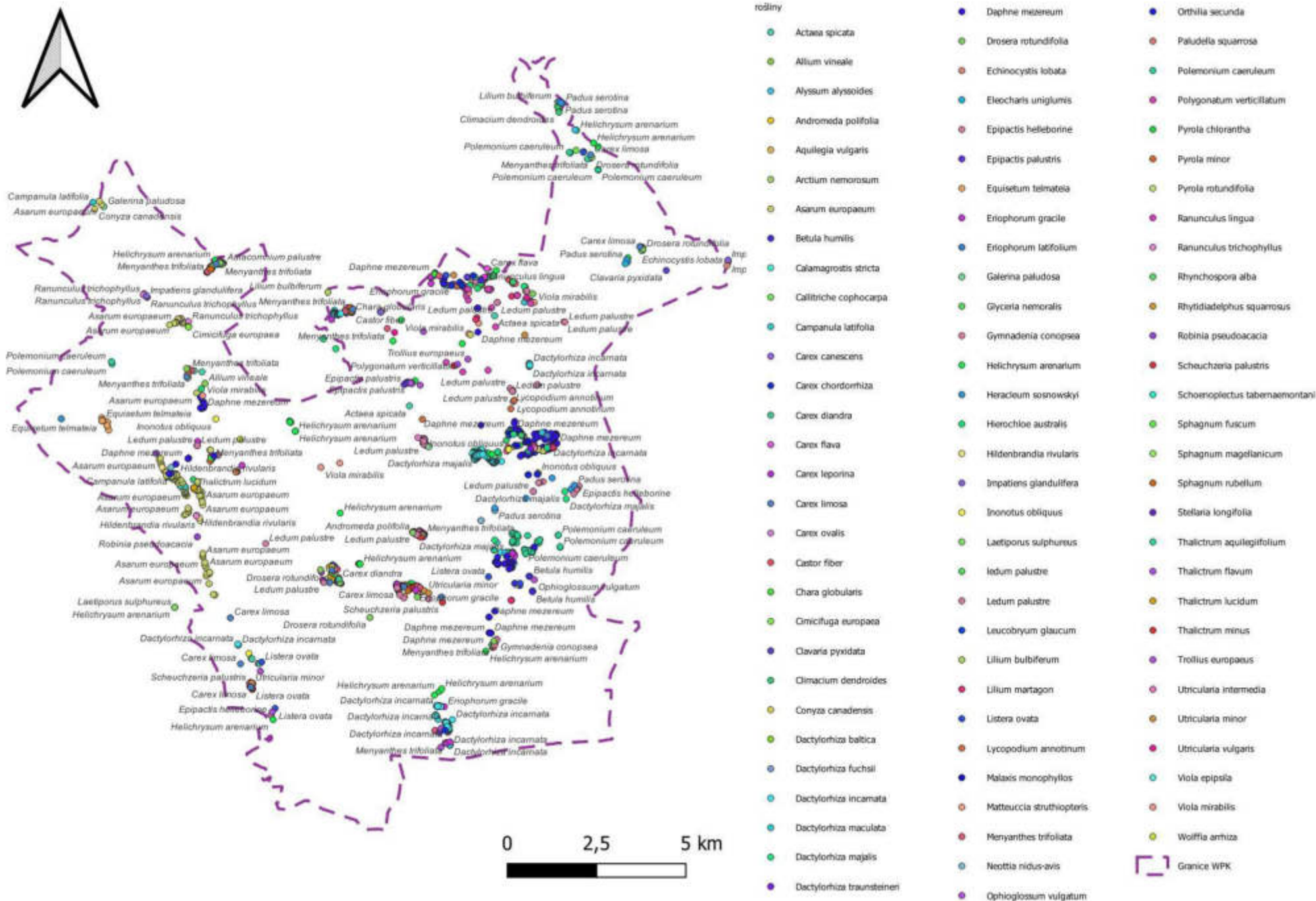
Bardzo ważne są także gatunki torfowiskowe i reliktowe, m.in. wielosił błękitny, rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, żurawina błotna, bobrek trójlistkowy, płływacz, turzyce torfowiskowe oraz liczne storczyki i paprotniki.

Obszary zasługujące na wzmocnienie ochrony lub objęcie ochroną:

- **Kopaniarze**
- **Jeleńskie Bagna**
- **Zompy Jeglińskie**
- **Koszelewskie Ostoje wraz z łąkami Koszelewskimi**
- **Kielerowo**
- **Piekietko – powiększenie**
- **Bagno Głowacz**
- **Las Nadwelski**
- **Rzeka Wel** **Bladowo**
- *Źródłiska Kietpińskie*
- *Dolina Rzeki Rumian; Las Kopaniarze*

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

Szata roślinna
Welskiego Parku
Krajobrazowego –
gatunki roślin
naczyniowych

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Szata roślinna Welskiego Parku
Krajobrazowego*

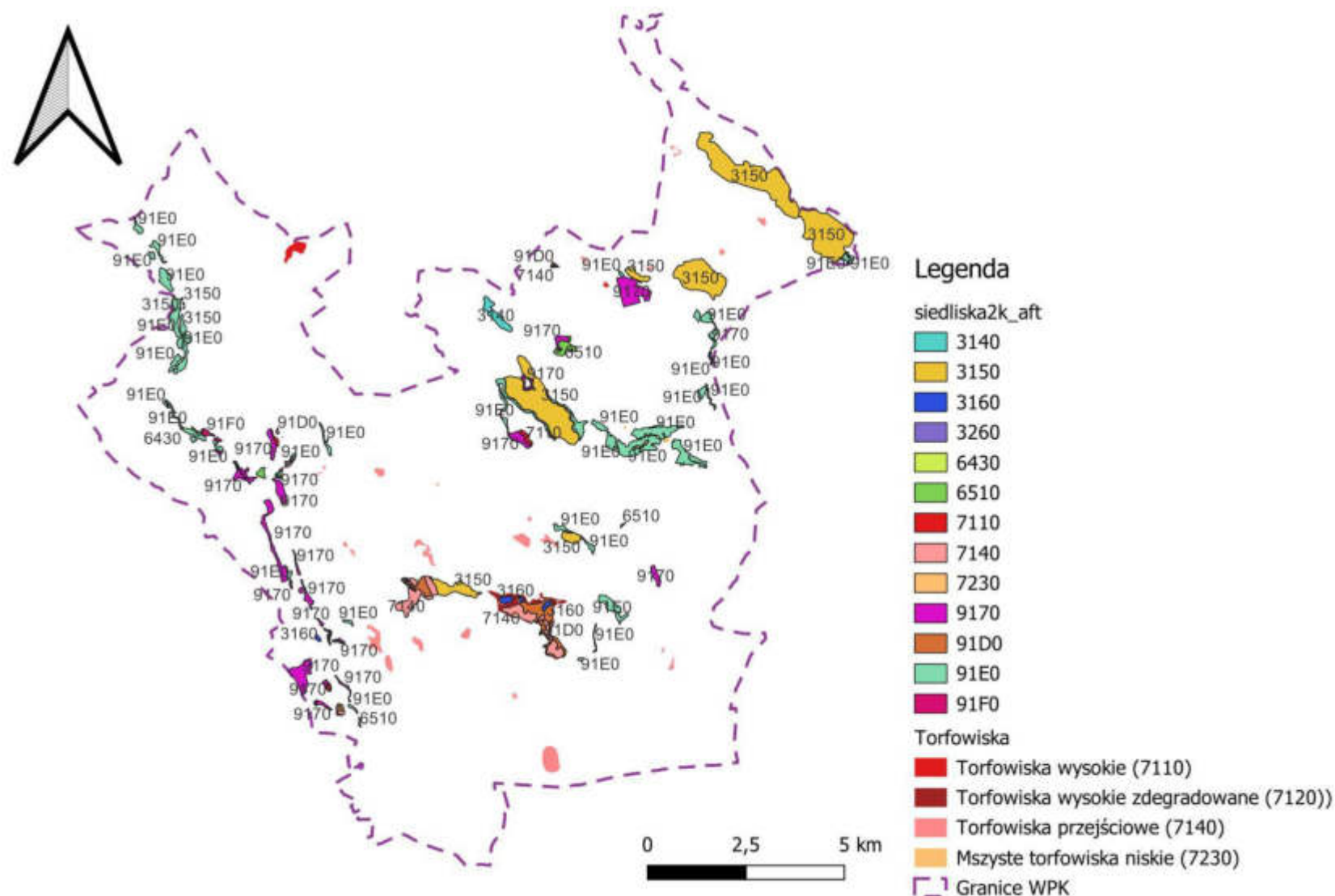
Siedliska Przyrodnicze

Wykazano **12 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej**:

- **7110** torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą: 22,71 ha w całym WPK, z czego tylko 7,83 ha w Natura 2000.
- **7140** torfowiska przejściowe i trzęsawiska: 183,47 ha w całym WPK, z czego 78,02 ha w Natura 2000.
- **7230** górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk: 4,41 ha w całym WPK, z czego największy płat 2,57 ha leży w Natura 2000.
- **9170** grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny: 164,01 ha.
- **91D0** bory i lasy bagienne: 56,82 ha w zestawieniu siedliskowym.
- **91E0** łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe: 281,38 ha.
- **3140** jeziora ramienicowe: 19,90 ha.
- **3150** naturalne jeziora eutroficzne: 539,32 ha.
- **3160** naturalne dystroficzne zbiorniki wodne: 11,06 ha.
- **6430** ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe: 0,19 ha.
- **91F0** łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe: 4,37 ha.
- **3260** nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników: 0,95 ha.

Dokumentacja Planu ochrony – synteza

*Szata roślinna Welskiego Parku
Krajobrazowego – siedliska
przyrodnicze*

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Szata roślinna Welskiego Parku
Krajobrazowego - BRIOFLORA*

Brioflora Welskiego Parku Krajobrazowego – ranga i zasoby

Brioflora Welskiego Parku Krajobrazowego jest bardzo cenna i należy do ważniejszych ostoj mszaków Polski niżowej.

294 gatunki mszaków, w tym:

- **39 gatunków wątrobowców,**
- **255 gatunków mchów;**

łącznie **298 taksonów** z odmianami i podgatunkami;

największe znaczenie mają siedliska hydrogeniczne: torfowiska, źródliska, dolina Welu, olsy, łągi i wilgotne grądy

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

Szata roślinna Welskiego Parku
Krajobrazowego - BRIOFLORA

Gatunki cenne i najważniejsze ostoje

O wysokiej randze Parku świadczy obecność **79 gatunków chronionych**, w tym **12 objętych ochroną ścisłą i 67 ochroną częściową**.

Stwierdzono też **43 gatunki z czerwonych list**: 2 krytycznie zagrożone, 5 zagrożonych, 8 narażonych, 27 bliskich zagrożenia i 3 o niedostatecznie poznanym statusie. Do najważniejszych gatunków należą m.in. *Paludella squarrosa*, *Hamatocaulis vernicosus*, *Helodium blandowii*, *Scorpidium scorpioides*, *Stereodon pratensis*, *Tomentypnum nitens*, *Scorpidium cossonii*, *Dicranum bonjeanii*, *Fuscocephaloziopsis catenulata*, *Odontoschisma denudatum*, *Odontoschisma fluitans* oraz liczne torfowce

Najważniejsze ostoje:

- Torfowisko Kopaniarze;
- Zompy Jeglijskie;
- Bagna Jeleńskie;
- Bagno Koziana;
- Kielerowo;
- Źródłiska Kiełpińskie;
- dolina Welu od Lidzbarka do Straszew.

Istotne są także stare drzewa liściaste, aleje, parki podworskie, głązy narzutowe i obiekty kamienne jako siedliska epifitów i gatunków naskalnych.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

Szata roślinna Welskiego Parku
Krajobrazowego - BRIOFLORA

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Lichenobiota Welskiego Parku
Krajobrazowego*

Do 2025 r. obszar Welskiego Parku Krajobrazowego nie był szczegółowo rozpoznany lichenologicznie.

Najważniejsze wyniki:

- wcześniej z terenu WPK znano ok. **20 gatunków porostów**,
- w toku obecnych prac stwierdzono ok. **170 gatunków**,
- ze względu na ograniczony zakres badań i trwające analizy taksonomiczne można zakładać, że rzeczywista liczba gatunków wynosi **co najmniej 200**,
- wyniki wskazują na znacznie większe znaczenie WPK dla ochrony porostów, niż wynikało z dotychczasowych danych.

Porosty okazały się jedną z ważnych, dotąd słabo rozpoznanych grup organizmów WPK

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Lichenobiota Welskiego Parku
Krajobrazowego*

Obecność gatunków chronionych, zagrożonych i puszczańskich wskazuje na wysoką wartość przyrodniczą wybranych siedlisk leśnych i zadrzewień WPK.

Wśród odnotowanych porostów stwierdzono:

- **14 gatunków objętych ochroną prawną**, w tym:
 - 6 gatunków pod ochroną ścisłą,
 - 8 gatunków pod ochroną częściową;
- **43 gatunki z Czerwonej listy porostów zagrożonych w Polsce,**
- **30 gatunków w realnych kategoriach zagrożenia:** CR, EN, VU lub NT,
- **9 gatunków wskaźnikowych dla niżowych lasów puszczańskich**, tzw. reliktyw puszczańskich.

Przykłady gatunków szczególnie cennych:

Chaenotheca chlorella, Chrysothrix candelaris, Anaptychia ciliaris, Cetraria sepincola, Ramalina fastigiata, Ramalina fraxinea.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

Grzyby wielkoowocnikowe
Welskiego Parku
Krajobrazowego - *Macromycetes*

W grupie grzybów wielkoowocnikowych w obrębie Welskiego Parku Krajobrazowego zidentyfikowano **9** gatunków chronionych i zagrożonych.

2 gatunki objęte są ochroną prawną, w tym **1** ochroną ścisłą (soplówka jeżowata *Hericium erinaceus*) i **1** częściową (błyskoporek podkoronowy *Inonotus obliquus*).

6 taksonów znajduje się na Czerwonej liście (Wojewoda, Ławrynowicz 2006) w tym lakownica jasnomiąższowa (*Ganoderma resinaceum*) siedziń sosnowy (*Sparassis crispa*) stwierdzone w rezerwacie przyrody Piekietko.

Dodatkowo **1** gatunek uznany jest za zagrożony w skali Europy (soplówka jeżowata (*Hericium erinaceus*))

Obszary szczególnie cenne dla grzybów:

- Rezerwat przyrody Piekietko,
- Lasy w okolicach Jeziora Kiełpińskiego,
- Kopniarze,
- Jeleńskie Bagna,
- Las Nadwelski

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Grzyby wielkoowocnikowe
Welskiego Parku
Krajobrazowego - Macromycetes*

Główne Zagrożenia:

- ❖ Usuwanie martwego drewna: Wywożenie leżących kłód, gałęzi oraz pniaków pozbawia rzadkie grzyby saprotroficzne (jak soplówka czy świecznik) kluczowego do ich przetrwania podłoża i pokarmu.
- ❖ Wycinanie starych drzew: Zręby starodrzewu oraz wycinka dziuplastych i sędziwych drzew eliminuje siedliska gatunków nadrzewnych i pasożytniczych (np. błyskoporek, lakownica).
- ❖ Melioracje i osuszanie terenów: Zaburzenie stosunków wodnych w rejonie jezior, bagien i torfowisk (np. na Jeleńskich Bagnach) niszczy wilgociolubne grzyby takie jak hełmówka błotna.
- ❖ Presja turystyczna i "zielarstwo": Niszczenie oraz nadmierne zbieranie rzadkich gatunków (zwłaszcza błyskoporka podkoronowego zwanego "chagą", często zrywanego dla rzekomych właściwości leczniczych).

Potrzeby ochronne:

- ❖ Ochrona martwego i rozkładającego się drewna: Pozostawianie drewna w lesie do jego całkowitego, naturalnego rozpadu (zwłaszcza masywnych pni i kłód dębów, buków, brzoź).
- ❖ Tworzenie stref ochronnych: Wydzielanie mikrostref wokół miejsc występowania gatunków ujętych w Czerwonej Liście i oznaczonych jako wymierające, zakazując tam ingerencji gospodarczej.
- ❖ Zachowanie naturalnych stosunków hydrologicznych: Bezwzględna ochrona lokalnych bagien, torfowisk oraz obszarów źródliskowych, które utrzymują specyficzny, wilgotny mikroklimat.
- ❖ Edukacja ekologiczna i zachowanie starodrzewi: Pielęgnowanie lasów w sposób zbliżony do naturalnego oraz poszerzanie wiedzy społeczności lokalnej i turystów o znaczeniu grzybów dla ekosystemu.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Zagrożenia dla szaty roślinnej,
brioflory, lichenobioty i grzybów
wielkoowocnikowych - synteza*

NAJWAŻNIEJSZE ZAGROŻENIA WYNIKAJĄ Z PRZEKSZTAŁCANIA SIEDLISK ORAZ UTRATY ICH NATURALNEJ STRUKTURY I CIĄGŁOŚCI:

- **zmiany stosunków wodnych:** osuszanie mokradł, torfowisk, łęgów, olsów, starorzeczy i wilgotnych łąk;
- **intensyfikacja lub zaniechanie użytkowania łąk:** eutrofizacja, podsiewanie, przeorywanie albo sukcesja drzew i krzewów;
- **uproszczenie struktury lasów:** niedobór starych drzew, drzew dziuplastych, martwego drewna i mikrohabitatów;
- **usuwanie zadrzewień, alei i starych drzew** ważnych dla porostów, mszaków i grzybów;
- **gatunki obce i inwazyjne** wypierające rodzime składniki flory i zmieniające warunki siedliskowe;
- **presja przestrzenna i rekreacyjna:** zabudowa, fragmentacja siedlisk, wydeptywanie, zaśmiecanie i przekształcanie brzegów;
- **zanieczyszczenia i chemizacja:** spływ biogenów, środki ochrony roślin, zanieczyszczenia powietrza i wód;
- **niedostateczne rozpoznanie i monitoring** części grup organizmów, zwłaszcza porostów, mszaków i grzybów.

Wniosek: ochrona tych grup wymaga zachowania mozaiki siedlisk, wysokiej retencji, starych drzew, martwego drewna oraz ograniczania presji na siedliska wilgotne, leśne i półnaturalne.

Dokumentacja Planu ochrony - **synteza**

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego*

Fauna Welskiego Parku Krajobrazowego cechuje się wysoką różnorodnością, wynikającą z mozaikowego układu siedlisk wodnych, mokradłowych, łąkowych, leśnych i rolniczych oraz z kluczowej roli doliny Welu jako osi ekologicznej Parku.

O jej wartości decydują przede wszystkim dolina Welu, jeziora przepływowe, stawy, torfowiska, mokradła, wilgotne łąki oraz kompleksy leśne.

Wykazano łącznie **304** gatunków kręgowców: **49 ssaków, 208 ptaków, 13 płazów, 5 gadów oraz 29 ryb i kręgowców bezkręgowców**. Rozpoznanie bezkręgowców wykazało na obecność ponad **530** gatunków w Welskim Parku Krajobrazowym.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego*

Inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla Unii rozprzestrzenione na szeroką skalę:

- rak pręgowaty (*Orconectes limosus*)
- jenot (*Nyctereutes procyonoides*)
- piżmak (*Ondatra zibethicus*)

Inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla Polski podlegające szybkiej eliminacji:

- bernikla kanadyjska (*Branta canadensis*)
- wizon amerykański (*Neovision vison*) - Mimo braku oficjalnego statusu na listach IGO

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - bezkręgowce*

Bezkręgowce są grupą bardzo bogatą i nadal rozpoznawaną. W starszej syntezie wskazano 282 gatunki, natomiast aktualniejsze materiały z prac 2025 i 2026 r. mówią już o ponad **530 udokumentowanych gatunkach**. Najlepiej rozpoznane są owady lądowe oraz makrozoobentos. Spośród owadów odnotowano **470** gatunków, z takich rzędów jak błonkówki (**107** gat.), chrząszcze (**101** gat.) motyle (**78** gat.), chruściki (**55** gat.), muchówki (**40** gat.) ważki (**25** gat.), pluskwiaki wodne (**25** gat.) i lądowe (**19** gat.), jętki (**12** gat.), pojedyncze gatunki owadów z rzędów: modliszki, wielbłądki, wojsiłki i złotooki, a także **32** taksony mięczaków i **31** taksonów pijawek. Do gatunków szczególnie cennych należą **gatunki posiadające status ochronny** w Polsce i/lub objęte ochroną europejską (Dyrektywa Siedliskowa UE), takie jak: **czerwończyk nieparek, trzepla zielona i iglica mała, a także zatoczek łamliwy, rak błotny, pijawka lekarska, szczeżuja wielka i gąteczka rzeczna.**

- **Czerwończyk nieparek** -ochrona ścisła, Dyrektywa Siedliskowa: zał. II i IV; Konwencja Berneńska: zał. II; IUCN Europa: LC; potwierdzony w użytku Bładowo (1 stanowisko)
- **Trzepla zielona** - ochrona ścisła, Dyrektywa Siedliskowa: zał. II i IV; Konwencja Berneńska: zał. II; IUCN: LC; potwierdzona na łące przylegającej do rezerwatu Piekietko (1 stanowisko)
- **Iglica mała** - ochrona ścisła i ochrona strefowa (miejsca rozrodu/regularnego przebywania do 100 m); IUCN Europa: NT; potwierdzona na Bagnach Jeleńskich (1 stanowisko)

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - bezkręgowce*

Najcenniejsze obszary:

obszar w miejscowości Prusy

Bładowo

Łąki w sądzie Piekietka

Bagna Jeleńskie

Warto podkreślić, że część najcenniejszych gatunków bezkręgowców objętych ochroną gatunkową została **stwierdzona poza obecnie funkcjonującymi formami ochrony przyrody**. Dotyczy to między innymi czerwonończyka nieparka (*Lycaena dispar*), trzepli zielonej (*Ophiogomphus cecilia*) oraz iglicy małej (*Nehalennia speciosa*). Dla zachowania ich populacji niezbędne jest utrzymanie właściwego stanu siedlisk.

Zachowanie wartości przyrodniczej wymaga ograniczania sukcesji wtórnej

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - ichtiofauna*

Ichtiofauna

Ichtiofauna obejmuje 1 gatunek kręgowców i 28 gatunków ryb.

Największą wartość mają bystre, dobrze natlenione odcinki Welu, zwłaszcza w rejonie Piekietka, stanowiące ważne tarliska ryb łososiowatych.

Wśród gatunków cennych wymieniono **minoga strumieniowego, brzanę, lipienia, piekielnicę, głowacza białopłetwego, kozę, różankę, świnkę, piskorza.**

Główne zagrożenia:

- zabudowa hydrotechniczna,
- wadliwe lub brakujące przepławki, piętrzenia,
- małe elektrownie wodne,
- zanieczyszczenia oraz gatunki obce, m.in. czebaczek amurski.

DS. – załącznik II - 5 gatunków

Ochrona gatunkowa - 7 gatunków (OC)

URŚ*: 11 gatunków

* Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 lipca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków ochrony i połowu ryb w powierzchniowych wodach śródlądowych

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - ichtiofauna*

Potrzeby ochronne ichtiofauny Welskiego Parku Krajobrazowego

- **Przywrócenie i utrzymanie ciągłości ekologicznej** rzeki (udrażnianie barier): Konieczna jest przebudowa lub modernizacja wadliwych i brakujących przepławek przy budowlach hydrotechnicznych, piętrzeniach oraz małych elektrowniach wodnych (MEW). Umożliwi to swobodną migrację tartową ryb o dużym znaczeniu (takich jak lipień pospolity czy brzana).
- **Ochrona naturalnych siedlisk i tarlisk:** Wymagane jest bezwzględne zachowanie naturalnego, bystrego charakteru koryta rzeki Wel oraz jej dopływów.
- **Kontrola i eliminacja inwazyjnych gatunków obcych:** Konieczne jest wdrożenie programów monitoringu oraz odłowu gatunków obcych (m.in. czebaczka amurskiego), które stanowią bezpośrednie zagrożenie i konkurencję pokarmową dla cennych, rodzimych gatunków ryb.
- **Prowadzenie stałego monitoringu i realizacja planów ochronnych:** (koza, różanka, piskorz, minóg strumieniowy, głowacz białopłetwy). Działania te powinny być ściśle zintegrowane z wytycznymi zawartymi w Planach Zadań Ochronnych (PZO) dla obszarów Natura 2000 „Ostoja Welska” oraz „Przełomowa Dolina rzeki Wel”.

Dokumentacja Planu ochrony - **synteza**

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - herpetofauna*

Herpetofauna

Występowanie na terenie WPK: 5 gatunków gadów, 13 gatunków płazów.

Dyrektywa Siedliskowa – załącznik II i IV:

- Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
- kumak nizinny *Bombina bombina*

Płazy:

***Ochrona ścisła:* 7**

***Ochrona częściowa:* 6**

Gady:

***Ochrona ścisła:* 0**

***Ochrona częściowa:* 5**

Obszary szczególnie cenne: okolice m Wąs, dolina i przetomowe odcinki Welu (w tym Piekietko), torfowiska i mechowiska (Kopaniarze, Zompy Jeglijskie, Bagna Jeleńskie, Bagno Koziana), użytki Koszelewki i Bładowo oraz Las Nadwelski.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - herpetofauna*

Zagrożenia:

- **Kolizje z autami podczas migracji**, (np. rejon Jeziora Markowego k. m. Lidzbark, ul. Praska - okolice J. Zarybinek)
- zanieczyszczenie pestycydami, zanieczyszczenia gnojownicą,
- zmiany klimatyczne – długotrwałe susze,
- zaleganie płyt azbestowych bezpośrednio przy zbiorniku Bładowo - długotrwałe działanie wody powoduje wypłukiwanie spoiwa cementowego, co osłabia strukturę płyt, kruszy je i uwalnia włókna. Większość gatunków płazów w Europie Środkowej wymaga do optymalnego rozrodu i rozwoju środowiska wodnego o odczynie zbliżonym do obojętnego (pH od 6,5 do 8,0) azbest podwyższa pH wody, co może skutkować zaburzeniami rozwoju i śmiercią płazów.

Potrzeby ochronne;

- Strefy buforowe wokół zbiorników wodnych są kluczowe dla ochrony płazów przed pestycydami. Chronią one wodę i otaczający ląd przed znoszeniem oprysków, zapewniając płazom bezpieczne siedliska lądowe, miejsca rozrodu oraz schronienie przed suszą. Dotyczy to także naturalnych oczek wodnych na łąkach.
- Wszelkie prace rozbiórkowe lub uszkodzenia mechaniczne płyt uwalniają pył azbestowy, który jest silnie rakotwórczy dla zwierząt i ludzi dlatego usuwanie azbestu z tak cennego miejsca jakim jest Bładowo musi odbywać się z zachowaniem wszelkich zasad bezpieczeństwa.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - ptaki*

Ornitofauna

Ornitofauna jest jedną z najważniejszych wartości Parku. Wskazano ok. **208** gatunków ptaków, z dominującą rolą ptaków wodno-błotnych, leśnych i drapieżnych.

Szczególnie ważne są: **Rezerwaty „Ostrów Tarczyński”, „Piekietko” oraz „Jezioro Neliwa”, „Użytki ekologiczne „Bładowo” oraz „Koszelewki, rejon Piekietka, stawy w Prusach oraz kompleks stawów w Koszelewach, jeziora Rumian, Zarybinek, Grądy, Tarczyńskie oraz Gronowskie.**

W materiałach wskazano **44** gatunki z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym **22** lęgowe.

Podczas prac stwierdzono **40** gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym **16** lęgowych. Do gatunków kluczowych należą gatunki z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, **pliszka górska, gatunki strefowe, sowy, ptaki siewkowe.**

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - ptaki*

Gatunki ptaków strefowych (ptaki drapieżne, bocian czarny, sowy)

- **Bielik** – dane RDOŚ Olsztyn na potrzeby prac terenowych wskazują 4 strefy tego gatunku – prace terenowe wykazały **5 gniazd tego gatunku**. Dodatkowa strefa znajduje się w okolicy miejscowości Słup (uzyskane dane RDOŚ z 2026 roku też już ją wykazały)
- **Orlik krzykliwy** – dane DROŚ Olsztyn wskazują **4 strefy gatunku**. Prace terenowe to potwierdzają. **Nastąpiły jednak przesunięcia w lokalizacji gniazd. 2 z nich znajdują się poza strefami.**
- **Bocian czarny** – dane RDOŚ Olsztyn wskazują 1 strefę tego gatunku – prace terenowe **nie potwierdzają zajętości tej strefy**, należy jednak zaznaczyć, że gatunek ten jest regularnie widywany w sezonie lęgowym na stawach w Koszelewach i jego **gniazdowanie jest bardzo prawdopodobne.**
- **Kania czarna** – brak stref w danych RDOŚ – prace terenowe również nie potwierdzają, że gatunek ten jest lęgowy na terenie parku.

W Parku stwierdzono **67** gatunków ptaków o europejskim znaczeniu ochronnym SPEC, w tym **2 gatunki SPEC1, 21 SPEC2 i 44 SPEC3.**

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - ptaki*

Zagrożenia

- wycinka starodrzewów
- antropopresja (zabudowa zbiorników wodnych, fragmentacja trzcinowisk, presja turystyczna w sezonie lęgowym w miejscach cennych np. rezerwat Piekietko)
- osuszanie mokradł i spadek poziomu wód gruntowych
- intensyfikacja rolnictwa
- zanik zadrzewień i zbiorników śródpolnych
- budowa farm fotowoltaicznych oraz dużych obiektów inwentarskich
- rozproszona zabudowa rekreacyjna

Ocena ogólna awifauny na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego ocenia się na dobrą.

Potrzeby ochronne

- czynne wyszukiwanie gniazd ptaków strefowych
- zwiększenie dostępności miejsc lęgowych dla pliszki górskiej (wieszanie budek)
- zwiększenie dostępności miejsc lęgowych dla rybitw czarnych
- bieżące uzupełnianie stanu wiedzy o gatunkach najcenniejszych (Załącznik I Dyrektywy Ptasiej, pliszka górska, gatunki strefowe, sowy, ptaki siewkowe)
- zmniejszanie antropopresji poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego
- weryfikacja i brak zgody na rozproszoną zabudowę
- współpraca z organami samorządowymi, Lasami Państwowymi oraz Wodami Polskimi

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - teriofauna*

Teriofauna (bez nietoperzy)

Łącznie potwierdzono **38** gatunków na terenie WPK,

Dyrektywa Siedliskowa:

- **Wilk szary** (*Canis lupus*) – Zał. II i V
- **Bóbr europejski** (*Castor fiber*) – Zał. II i V
- **Wydra europejska** (*Lutra lutra*) – Zał. II i IV
- **Ryś** (*Lynx lynx*) – Zał. II i IV

Ochrona ścisła: 3

Ochrona częściowa: 3

Gatunki łowne: 13

Obszary szczególnie cenne: Obszary szczególnie cenne: okolice m. Wąs, dolina i przetłomowe odcinki Welu (w tym Piekietko), torfowiska i mechowiska (Kopaniarze, Zompy Jeglijskie, Bagna Jeleńskie, Bagno Koziana), użytki Koszelewki i Bładowo oraz Las Nadwelski.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego - teriofauna*

Zagrożenia:

- **Osuszanie** terenów podmokłych: Melioracje śródleśnych bagien i regulacja małych cieków wodnych niszczą bazę żerową i schronienia ssaków związanych ze środowiskiem wodnym (bóbr, wydra) oraz rzadkich gryzoni (smużka leśna).
- Presja ze strony **drapieżników IGO**: Ekspansywne gatunki obce, takie jak wizon amerykański i jenot, intensywnie plądrują siedliska drobnych ssaków, a wizon bezpośrednio konkuruje o zasoby z wydrą.

Potrzeby ochronne:

- Zachowanie i ochrona **korytarzy ekologicznych**: Zapewnienie ciągłości lasów i naturalnych dolin rzecznych, które łączą Welski Park Krajobrazowy z innymi kompleksami leśnymi w regionie.
- **Czynna redukcja gatunków obcych**: Prowadzenie regularnego monitoringu oraz aktywnego odłowu wizona amerykańskiego i jenota w celu zmniejszenia ich populacji na terenach cennych przyrodniczo.
- Tworzenie **stref ciszy wokół ostoi**: Wprowadzanie okresowych ograniczeń wstępu i zakazów prac leśnych w rejonach stałego bytowania i rozrodu gatunków priorytetowych (np. w otoczeniu użytku ekologicznego Koszelewki, Bładowo oraz Las Nadwelski).
- Wspieranie naturalnej **retencji wody**: odtwarzanie drobnych zbiorników wodnych w lasach, co sprzyja bioróżnorodności i poprawia bilans hydrologiczny środowiska życia ssaków.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego -
chiropterofauna*

Chiropterofauna

Nietoperze są jedną z najcenniejszych grup ssaków Parku. W materiałach ogólnych wskazano **11** gatunków, w tym nocka łydkowłosego, borowiaczka i mopka.

W pracach 2025 r. potwierdzono **5** kolonii rozrodczych, m.in. mroczka późnego oraz karlików, a w nagraniach detektorowych dotychczas rozpoznano **8** gatunków: karlika drobnego, karlika malutkiego, karlika większego, mroczka późnego, borowca wielkiego, borowiaczka, gacka brunatnego i nocka rudego. Potwierdzono też jesienne rojenie nocków przy studni w Zalesiu.

Szczególnie cenna jest **kolonia mroczka późnego w Koszelewkach**, znana z wcześniejszych badań i potwierdzona ponownie, należąca do największych znanych kolonii tego gatunku w regionie.

DS. – załącznik II: **2 gatunki**; IV: **11 gatunków**

Ochrona gatunkowa: 11 OŚ oraz wymagają ochrony czynnej

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

*Fauna Welskiego Parku
Krajobrazowego -
chiropterofauna*

Główne zagrożenia:

- Termomodernizacje i remonty: Prace budowlane bez wcześniejszej ekspertyzy mogą doprowadzić do zamurowania nietoperzy żywcem, zniszczenia wlotów do schronień lub uwięzienia młodych.
- Płoszenie nietoperzy w okresie letnim: Niepokojenie samic z młodymi (np. hałas, remonty w okresie maj–sierpień) może skutkować porzuceniem potomstwa przez matki.
- Wycinanie starych, dziuplastych drzew, usuwanie tzw. "drzew biocenotycznych" i martwego drewna, co drastycznie kurczy bazę noclegową.
- Fragmentacja lasów: Likwidacja korytarzy ekologicznych (np. zadrzewień liniowych), co utrudnia przemieszczanie się nietoperzy między lasem, a żerowiskami.
- Chemizacja wód, likwidacja roślinności przybrzeżnej i eutrofizacja zmniejszają ilość owadów (bazy pokarmowej).
- Stosowanie pestycydów: Opryski przeciwko komarom w pobliżu wód i lasów bezpośrednio zatrują nietoperze lub drastycznie odcinają je od jedzenia.

Potrzeby ochronne:

- Dostęp do bezpiecznych schronień (przez cały rok),
- Zachowanie naturalnych siedlisk,
- Ograniczenie pestycydów,
- Ochrona przed zanieczyszczeniem światłem,
- Ciągłość korytarzy ekologicznych.

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

ZABYTKI DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO na obszarze
WPK w rejestrach i ewidencjach
WUOZ w Olsztynie

Według danych olsztyńskiego WUOZ na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego (dalej WPK) ochroną konserwatorską objętych jest:

- **32 zabytki nieruchome** ujęte w Rejestrze Zabytków Nieruchomych Rejestr zabytków nieruchomych woj. warmińsko-mazurskiego;
- **2 zabytki archeologiczne** ujęte w Rejestrze zabytków archeologicznych woj. warmińsko-mazurskiego;
- **94 zabytki ujęte w Wojewódzkiej ewidencji zabytków** woj. warmińsko-mazurskiego.

W/w obiekty objęte ochroną konserwatorską znajdują się na terenie 4 gmin: Gminy Lidzbark (obejmuje miasto i obszar wiejski), Gminy Grodziczno, Gminy Płońska oraz Gminy Rybno, na których obszarze zlokalizowany został Welski Park Krajobrazowy.

UWAGA:

Na wpis do Rejestru zabytków archeologicznych czeka jeden obiekt archeologiczny położony na terenie WPK: Grodzisko wielofazowe zweryfikowane (badania sondażowe) w 2006 przez K. Grążawskiego: gm. Grodziczno, pow. nowomiejski

Dokumentacja Planu ochrony - synteza

ZABYTKI DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO na obszarze
WPK w rejestrach i ewidencjach
WUOZ w Olsztynie

Trzy z czterech gmin, na których terenie położony jest Welski Park Krajobrazowy, posiadają Gminne Ewidencje Zabytków, które stanowią najszerszą bazę materiałową dokumentującą dziedzictwo kulturowe określonego obszaru,

- **Gmina Lidzbark:** GEZ utworzona Zarządzeniem nr 15/15 Burmistrza Lidzbarka z dnia 27 lutego 2015 r. (**499** zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków);
- **Gmina Rybno:** GEZ utworzona Zarządzeniem 84/2012 Wójta Gminy Rybno z dnia 31 grudnia 2012 roku w sprawie: przyjęcia gminnej ewidencji zabytków **Gminy Rybno**; GEZ aktualnie niedostępna;
- **Gmina Płońska:** GEZ utworzona Zarządzeniem Nr 0050.52.2018 Wójta Gminy Płońska z dnia 25.05.2018 r. w sprawie: przyjęcia gminnej ewidencji zabytków Gminy Płońska; Gmina publikuje w BIP wykaz obiektów zabytkowych (obejmuje **33** obiekty) oraz wykaz stanowisk archeologicznych (obejmuje **85** pozycji).

Z interesującego obszaru jedynie **Gmina Grodziczno** nie posiada jeszcze Gminnej Ewidencji Zabytków.

Dokumentacja Planu ochrony – synteza

*ZABYTKI DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO na obszarze
WPK w rejestrach i ewidencjach
WUOZ w Olsztynie*

GMINNE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Spośród 4 gmin, na których obszarze działa WPK Gminny Program Opieki nad Zabytkami udostępniają gminy:

- Płońska (z roku 2020) i
- Rybno (jedynie z roku 2013).

Obecnie obowiązujące zakazy

*Uchwała nr XIX/337/20 Sejmiku
Województwa Warmińsko-
Mazurskiego z dnia 29 września
2020 r. w sprawie Welskiego Parku
Krajobrazowego (ze zm.)*

§ 5. 1. W Parku wprowadza się następujące zakazy:

- 1) **realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko** w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 2) **umyślnego zabijania** dziko występujących zwierząt, **niszczenia** ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) **likwidowania i niszczenia** zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) **pozyskiwania do celów gospodarczych** skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) **wykonywania prac ziemnych** trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 6) **dokonywania zmian stosunków wodnych**, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

Obecnie obowiązujące zakazy

*Uchwała nr XIX/337/20 Sejmiku
Województwa Warmińsko-
Mazurskiego z dnia 29 września
2020 r. w sprawie Welskiego Parku
Krajobrazowego (ze zm.)*

§ 5. 1. W Parku wprowadza się następujące zakazy:

7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

- a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne
- z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

8) **likwidowania, zasypywania i przekształcania** zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnobotnych;

9) **wylewania gnojowicy**, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;

10) **prowadzenia chowu i hodowli** zwierząt metodą bezściółkową;

11) **utrzymywania otwartych** rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;

12) **używania łodzi motorowych** i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

2. W Parku zakazuje się niszczenia i uszkodzania obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w planie ochrony dla Parku.

Możliwe jest wprowadzenie zakazu (13) **organizowania rajdów motorowych i samochodowych**;

Obecnie obowiązujące zakazy - wyjątki

*Uchwała nr XIX/337/20 Sejmiku
Województwa Warmińsko-
Mazurskiego z dnia 29 września
2020 r. w sprawie Welskiego Parku
Krajobrazowego (ze zm.)*

Zakazy określone dla Welskiego Parku Krajobrazowego **nie mają charakteru bezwzględnego**. Nie dotyczą m.in.:

- ✓ zadań wynikających z planu ochrony, zadań ochronnych lub PZO;
- ✓ działań na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego;
- ✓ **inwestycji celu publicznego**;
- ✓ wybranych przedsięwzięć po procedurze OOS, **jeżeli wykazano brak niekorzystnego wpływu na przyrodę i krajobraz Parku**;
- ✓ usuwania drzew lub krzewów **gatunków obcych** wskazanych w przepisach wykonawczych do ustawy o ochronie przyrody.
- ✓ **wybranych przypadków planistyczno-inwestycyjnych**, w tym terenów przeznaczonych pod zabudowę **w obowiązujących MPZP**, inwestycji realizowanych na podstawie uzgodnionej decyzji **WZ** oraz **uzupełniania istniejącej zabudowy bez zmniejszania odległości od brzegów wód**.
- ✓ użycia **sprzętu motorowego** przez służby ratownicze, zarządców wód i urządzeń wodnych, właściwe służby kontrolne, promy w ciągu dróg publicznych, podmioty prowadzące racjonalną gospodarkę rybacką oraz Służbę Parku.

Źródło: § 5 ust. 3–7 uchwały w sprawie WPK.

Wprowadzenie: SOK implikuje możliwość wprowadzenia

Ustawa o ochronie przyrody

art. 17 ust. 1a. W parku krajobrazowym, w strefach, o których mowa w art. 20 ust. 4 pkt 7, dla terenów:

1) objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wprowadza się zakazy:

- a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
- b) zalesiania;

2) nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wprowadza się zakazy:

- a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
- b) lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej,
- c) lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m,
- d) zalesiania.

Wprowadzenie SOK - uzgodnienia

Ustawa o ochronie przyrody **Art.**
19. 1.

6c. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 6a, **w części dotyczącej wprowadzenia zakazów (dla SOK)**, wymienionych w **art. 17 ust. 1a**, wymaga uzgodnienia z właściwą miejscowo radą gminy.

6d. Uzgodnienia, o którym mowa w ust. 6c, dokonuje się w trybie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem że brak przedstawienia stanowiska w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały, jest uważane za uzgodnienie projektu.

6e. Rada gminy **może odmówić** uzgodnienia projektu uchwały, o której mowa w ust. 6a, wyłącznie **w przypadku, gdy wprowadzenie zakazów, wymienionych w art. 17 ust. 1a, prowadziłoby do ograniczenia możliwości rozwojowych gminy** wynikających z ustaleń planu ogólnego gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego **w stopniu nieproporcjonalnym do wartości jakie park krajobrazowy ma chronić.**